

УДК 330.322.011.2

А. Ю. Гладченко,

к. е. н., докторант, Національний університет водного господарства та природокористування

ВИЗНАЧЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ

A. Gladchenko,

postdoctoral student, National University of Water and Environmental Engineering

APPRECIATION THE ATTRACTION OF NATIONAL MARKETS OF GOODS AND SERVICES FOR THE ACTIVITIES OF CORPORATIONS

Завданням представленого наукового дослідження є розрахунок привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій на основі авторського індексу дисипативної економічної рівноваги, що на відміну від наявних методичних розробок виявити рівноважні ринки для позиювання, що дає корпораціям більшу рентабельність та нижчі трансакційні витрати на цільових локаціях. На статистичній основі Світового Банку та Міжнародного Валютного Фонду розраховано динаміку взаємодії ринків товарів та послуг аналізованих країн у площині міжнародних фінансових організацій на основі загальної суми грошових потоків, що дозволяє виявити рівень залученості у міжнародні валютні відносини. Розраховано динаміку взаємодії аналізованих національних ринків товарів та послуг в площині транснаціоналізації грошових потоків що дозволяє виявити результативність позиювання міжнародних корпорацій на аналізованій локації. Запропоновано градацію коефіцієнтів ефективності Індексу дисипативної економічної рівноваги за складовими привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій, що на відміну від наявних методичних розробок дозволяє оптимізувати присутніх міжнародних корпорацій цільових локаціях.

The task of the presented research is to calculate the attractiveness of national markets for goods and services for corporations based on the author's index of dissipative economic equilibrium, which unlike the available methodological developments identify equilibrium markets for positioning, which gives corporations greater profitability and lower transaction costs at target locations. On the basis of the statistical basis of the World Bank and the International Monetary Fund, the dynamics of interaction between the markets for goods and services of the countries in question in the plane of international financial organizations on the basis of the total amount of cash flows, allows to reveal the level of involvement in international monetary relations. The dynamics of interaction of the national markets of goods and services under consideration in the plane of transnationalization of cash flows is calculated to determine the effectiveness of positioning of international corporations in the analysed location. The gradation of the coefficients of the effectiveness of the Index of dissipative economic equilibrium according to the components of the attractiveness of the national markets for goods and services for the activities of corporations is proposed, in contrast to the available methodological developments, it allows to optimize the presence of international corporations in target locations.

Ключові слова: привабливість, ринки товарів та послуг, діяльність, корпорації, індекс, дисипативна, економічна, рівновага, міжнародні, фінансові, організації, транснаціоналізація.

Key words: attractiveness, markets for goods and services, activities, corporations, index, dissipative, economic, equilibrium, international, financial, organizations, transnationalization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Інтенсифікація сучасних глобалізаційних процесів залучає все більшу кількість корпорацій в боротьбу інтересів на певних національ-

них ринках. У цій боротьбі деякі корпорації демонструють дивно стабільне положення внутрішніх процесів, не дивлячись на перманентний стан нестабільності у світовій системі еко-

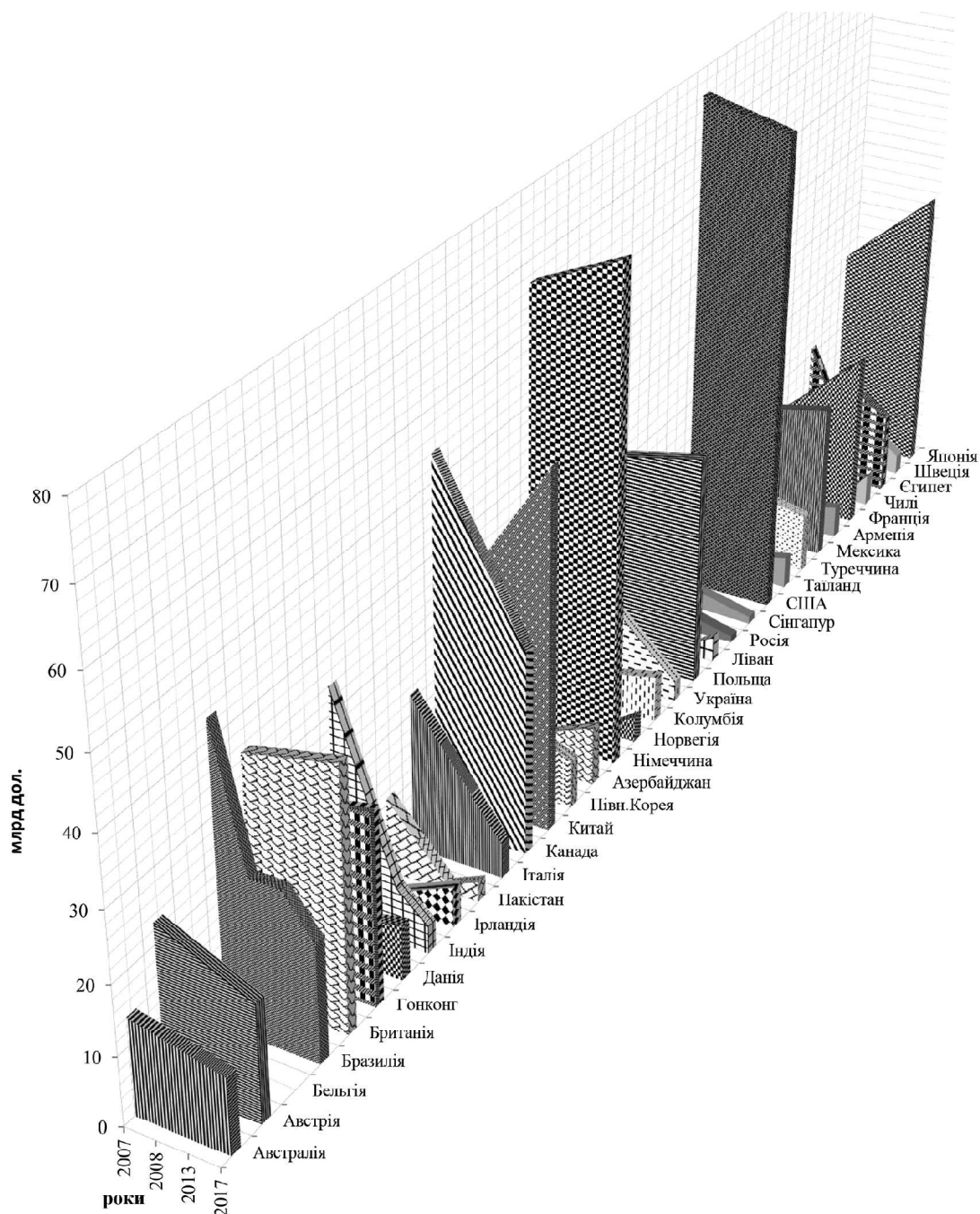

Рис. 1. Динаміка взаємодії ринків товарів та послуг аналізованих країн у площині міжнародних фінансових організацій на основі загальної суми грошових потоків за період 2007—2017 рр.

Джерело: [8].

номічних відносин. Перш за все це детерміновано стійкою економічною рівновагою на певних національних ринках, не дивлячись на негативні тенденції глобального масштабу. Обґрунтування і позиціонування на стабільних рівноважних ринках дає корпораціям більшу рентабельність та нижчі трансакційні витрати. Однак методики та індекси, які надавали б змогу корпораціям оцінити рівноважність національних ринків товарів та послуг, не має. Як

свідчать авторські дослідження, економічна рівновага національних ринків товарів та послуг [1; 3] все менше регламентується на національним урядом і все більше залежить від міжнародних економічних відносин між регіональними інтеграційними угрупованнями, міжнародними організаціями та транснаціональними корпораціями. В існуючому інструментарії, що складається з догм міжнародних організацій (МВФ, ООН, Світовий Банк,

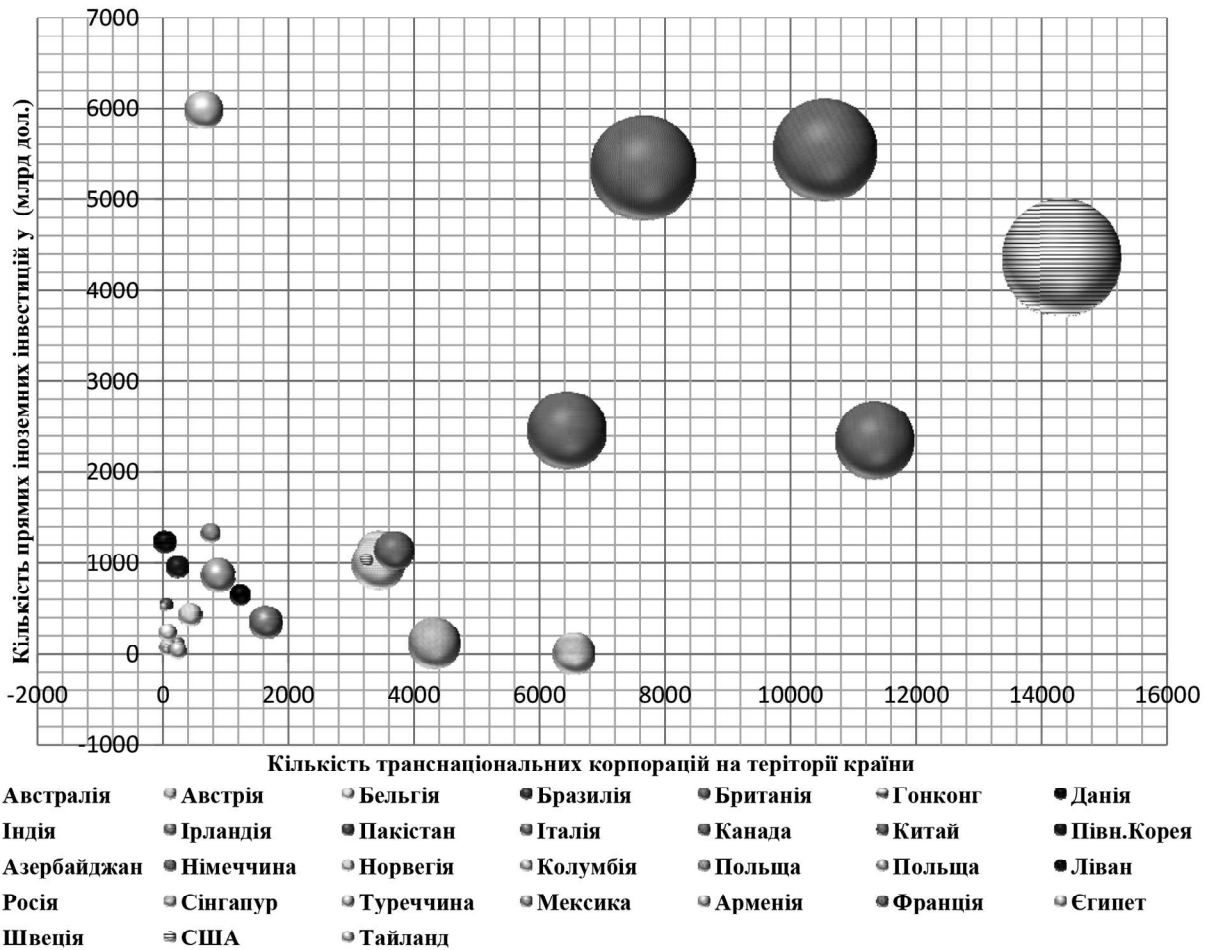

Рис. 2. Динаміка взаємодії аналізованих національних ринків товарів та послуг у площині транснаціоналізації грошових потоків за період 2007–2017 рр. (вісь з показник капіталізації ТНК на територіях присутності млрд дол.)

Джерело: [8].

Міжнародний Економічний Форум) є ряд моделей, які акцентують увагу на тільки деяких факторах економічної рівноваги, в основному розраховуються експертним методом і не несуть рекомендаційної функції. Моделі, які визначають економічну рівновагу країни щодо її місця в глобальній економіці, відсутні. Разом з цим, на відміну від існуючих концепцій авторські розробки акцентують увагу на інтегративному підході у визначенні економічної рівноваги певних ринків товарів та послуг. В таких апробаціях авторського підходу є значна практична цінність для діяльності корпорацій, даючи змогу визначити найбільш привабливі цільові ринки для позиціонування і тим самим зменшити ризики, збільшити рентабельність.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблематика привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій є досить мало дослідженою і в своїй

сукупності автори розкривають тільки певні аспекти, а саме: Сазонець І.А. [1], Мартинюк В.П. [3], також авторську проблематику у своїх звітах досліджують Світовий Банк [5], Міжнародних Валютний Фонд [4].

ЦІЛІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є розрахунок привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій на основі авторського індексу дисипативної економічної рівноваги.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для апробації авторської індексу нами було відібрано 35 країн, що відповідають таким параметрам дослідження. По-перше, обрані країни, публікують публічну інформацію відносно показників, що необхідні для розрахунку авторського індексу. По-друге, країни обрані таким чином, щоб відобразити повний спектр інтеграції, від не інтегрованих до країн, що є частково координаторами глобальної системи

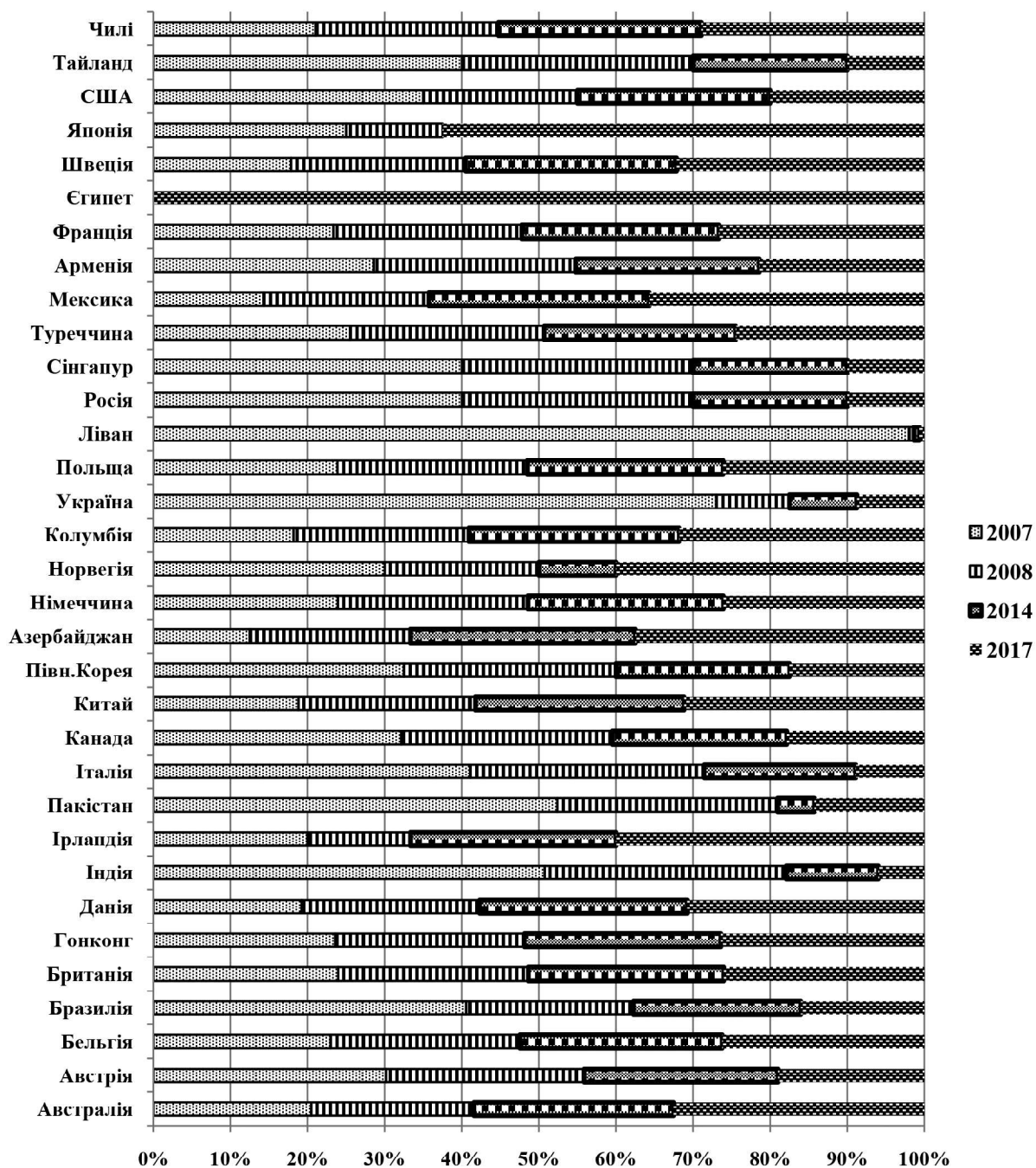

Рис. 3. Структура товарообороту в рамках інтеграційних угод серед ринків товарів та послуг аналізованих країн за 2007–2017 рр. (млрд дол.)

Джерело: [8].

економічної рівноваги. На першому етапі апробації авторського індексу привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій був розрахований загальний потік грошовий коштів між аналізованими країнами та міжнародними фінансовими організаціями. Слід зазначити, що всі аналізовані дані мають позитивні значення так як в авторському дослідженні сума коштів у вигляді кредиту або допомоги додається до засобів, які країна платить як внесок за участь у діяльності організації. За-

галом характеристика співробітництва міжнародних організацій з аналізованими країнами представлено на рисунку 1.

Як видно з рисунка, далеко не всі з аналізованих національних ринків товарів та послуг мають розвинені зв'язки з міжнародними фінансовими організаціями. Так, лідером за цим елементом у авторському індексі дисипативної економічної рівноваги є США. На противагу США тільки Німеччина, Японія та Британія можуть демонструвати показники набли-

**Таблиця 1. Градація коефіцієнтів ефективності
Індексу дисипативної економічної рівноваги за складовими привабливості
національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій**

Рівень ефективності	Загальне визначення ефективності	Інтервал значень узагальнюючого показника
Ефективність взаємодії національної економіки в площині міжнародних фінансових організацій		
$E_{\text{міжнар. орг}} = \sum_{i=1}^n x_i * ((E_c) \frac{\sum_{i=1}^n x_i y_i - N \cdot \bar{x} \bar{y}}{\sqrt{(\sum_{i=1}^n x_i^2 - N \bar{x}^2)(\sum_{i=1}^n y_i^2 - N \bar{y}^2)}})$		
Відносно ізольовані країни	Взаємодія носить декларативний характер, пов'язана з стороннім втручанням у випадках близьких до дефолтів	«0»-«400»
Країни-послідовники	Взаємодія носить прагматичний, помірний характер, країни мають тісні зв'язки, проте не мають координуючих функцій	«400»-«1000»
Країни-інтегратори	Взаємодія носить координуючий та системоутворюючий характер, країни мають панівне становище у розпорядженні акумульованими ресурсами в рамках сформованих інституцій	«1000» та вище
Ефективність взаємодії національної економіки в площині транснаціональних корпорацій		
$E_{\text{ТНК}} = n / \sum_{i=1}^n x_i * ((E_c) \frac{\sum_{i=1}^n x_i y_i - N \cdot \bar{x} \bar{y}}{\sqrt{(\sum_{i=1}^n x_i^2 - N \bar{x}^2)(\sum_{i=1}^n y_i^2 - N \bar{y}^2)}})$		
Країни-Ендофіти	Взаємодія носить поверхневий характер, що виражається у перебуванні та території країни ТНК тільки окремих галузей з підстав слабого інституційно-правового та нестабільного економічного становища	«0»-«300»
Країни-абсорбатори	Високий рівень взаємодії, який ґрунтується на великій кількості філій ТНК на території присутності, проте рівень капіталізації є помірним	«450»-«1100»
Країни-коштратори	Найвищий рівень взаємодії, за якого на територіях присутності відносно невелика кількість ТНК, проте це в основному головні підрозділи, де акумулюються прибутки	«1100» та вище
Ефективність взаємодії національної економіки в площині регіональної економічної інтеграції		
$E_{\text{інтегр.}} = \sum_{i=1}^n x_i \setminus n * ((E_c) \frac{\sum_{i=1}^n x_i y_i - N \cdot \bar{x} \bar{y}}{\sqrt{(\sum_{i=1}^n x_i^2 - N \bar{x}^2)(\sum_{i=1}^n y_i^2 - N \bar{y}^2)}})$		
Інформальні країни	Взаємодія з регіональними інтеграційними угрупованнями відсутня або має спорадичний характер	«0»-«400»
Країни-сателіти	Країни мають значні товарні потоки в рамках регіональної інтеграційної складової, проте сальдо торгового балансу є від'ємним	«300»-«900»
Країни-гегемони	Країни мають значні товарні потоки в рамках регіональної інтеграційної складової, проте сальдо торгового балансу позитивним	«900» та вище
Індекс дисипативної економічної рівноваги $I^{MP} = E_{\text{міжнар. орг}} + E_{\text{ТНК}} + E_{\text{інтегр.}}$		
Не інтегровані	При негативних флуктуаціях економічної системи довше останніх країн вибираються з стану економічної нестабільності	«0»-«500»
Частково інтегровані	При негативних флуктуаціях економічної системи мають відносно незначні тенденції економічної нестабільності	«500»-«1400»
Інтегровані	При негативних флуктуаціях економічної системи не відчувають проявів економічної нестабільності або першими виходять з такого стану	«1400» та вище

жені до США. Для розрахунку авторського індексу дисипативної рівноваги нами також було проаналізовано динаміку взаємодії аналізованих країн в площині транснаціоналізації грошових потоків, що представлено на рисунку 2.

Слід відмітити, взаємодія національних ринків товарів та послуг в площині транснаціоналізації грошових потоків має також неоднозначні ефекти. ПІІ транснаціональних компаній (ТНК) з країн, що розвиваються в 2017 році

досягли нової пікової позначки в 454 млрд доларів.

Разом з цим, слід відмітити, за показником кількості корпорацій та капіталізацією на території присутності такі країни, як США, Німеччина, Китай, Франція, Великобританія демонструють показники, що набагато перевищують всі інші країни [3,2]. Вищезазначена теза свідчить проте, що хоча в країнах, що розвиваються, ТНК мають значні інтереси, проте ці ТНК належать саме розвиненим країнам. За та-

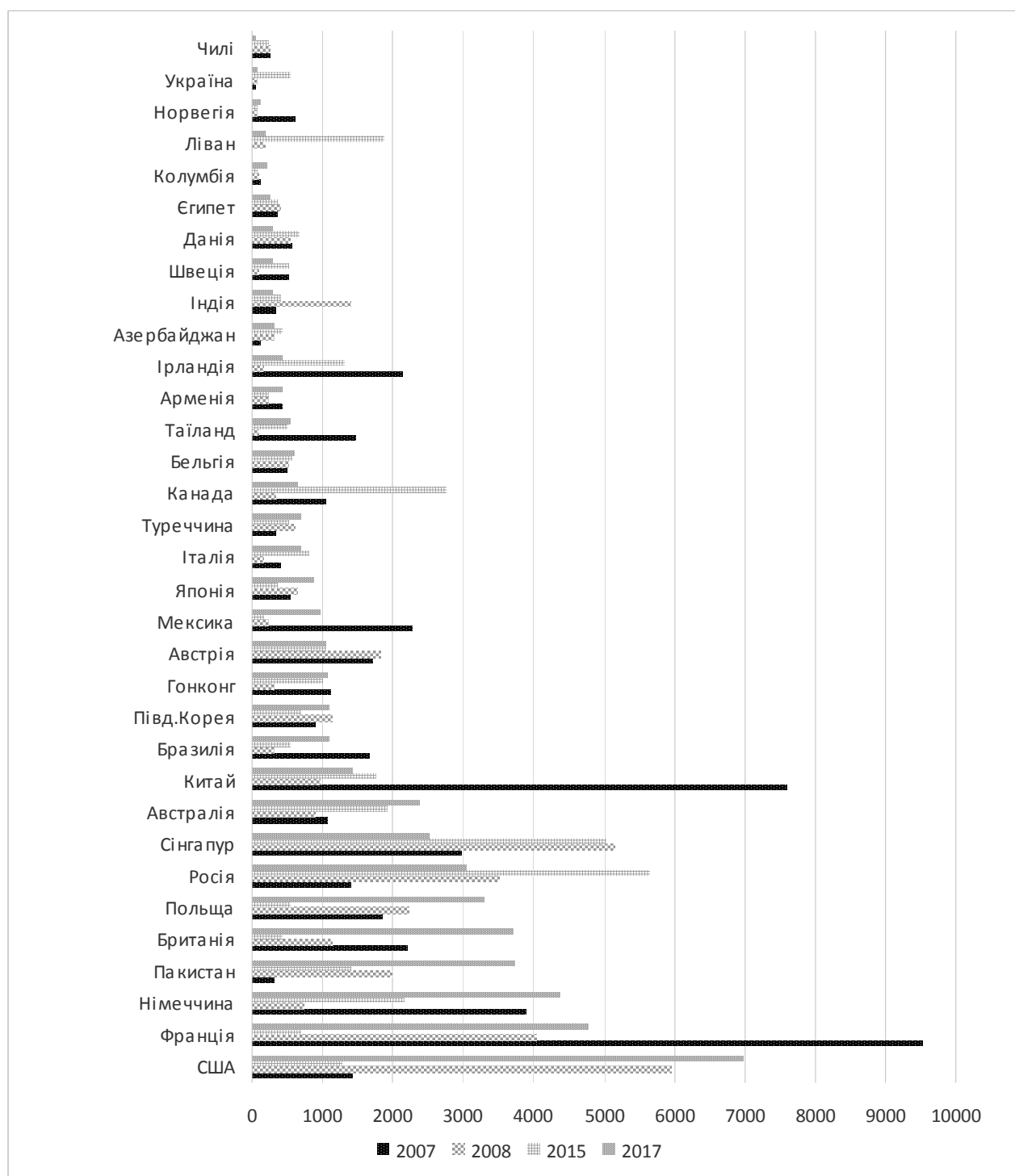

Рис. 4. Динаміка інтегрального показника індексу дисипативної економічної рівноваги серед аналізованих країн за 2007—2017 рр.

Джерело: [8].

ких умов прями іноземні інвестиції дійсно розміщуються в країнах, що розвиваються проте потім весь прибуток від діяльності ТНК повертається в країни першого світу у вигляді вартості акцій та інших виплат акціонерам. Для розрахунку авторського індексу дисипативної рівноваги нами також було проаналізовано ефективність взаємодії національної економі-

ки в площині регіональної економічної інтеграції, що представлено на рисунку 3.

Як свідчить структура товарообороту, в рамках інтеграційних угод серед аналізованих країн за 2007—2017 рр. національні ринки товарів та послуг, які продемонстрували в цьому вимірі найбільші показники торгового обороту є перш за все США, Німеччина, Китай, Ро-

сія, Великобританія, Франція та Японія. Вище, зазначене свідчить, що в якомусь сенсі наприклад, Німеччина завдяки тому, що вона є членом Європейського Союзу, має досить потужні ринки збуту та ринки робочої сили в обличчі інших країн інтеграційного угруповання, що не можуть конкурувати на спільних ринках, така ж ситуація в інтеграційному сенсі дисипативної економічної рівноваги проглядається в США, Китаї та Росії, де завдяки країнам сателітам забезпечується додаткові потоки ресурсів усіх видів.

На наступному етапі апробації авторського індексу нами було застосовано шкалу для інтерпретації результатів дослідження, що дало змогу не розкривати зміст висновків по кожному ринку товарів та послуг аналізованих країн. Загалом Градація коефіцієнтів ефективності Індексу дисипативної економічної рівноваги за складовими серед ринків товарів та послуг аналізованих країн представлена в таблиці 1.

Як свідчить Градація коефіцієнтів ефективності Індексу дисипативної економічної рівноваги за складовими серед ринків товарів та послуг аналізованих країн, рівень ефективності взаємодії за складовими досить чітко характеризує країни відносно глобальної економічної системи. Так, наприклад, ефективність взаємодії національної економіки в площині міжнародних фінансових організацій свідчить, що в категорію відносно ізольованих країн "0"-"400" потрапили Сінгапур, Пакистан, Росія, Норвегія, Україна, Таїланд, Армения, Ліван, Чилі, Азербайджан та інші.

Дійсно якщо розглянути історію економічних криз на цих територіях, то саме на ці періоди приходилась допомога від міжнародних фінансових організацій, проте таке втручання мало декларативний характер. Тому ефект від такої взаємодії був короткостроковим та фінансово обтяжливим. До категорії країн послідовників "400"—"1000" потрапили Туреччина, Армения, Колумбія, Бразилія, Австралія, Півд. Корея, Єгипет, Австрія, Гонконг. У вищезазначених країнах взаємодія носить прагматичний, помірний характер, країни мають тісні зв'язки, проте не мають координуючих функцій. У періоди економічної нестабільності вище зазначені країни та їх ринки завдяки більш тісному співробітництву та внескам були профінансовані як у сфері підтримки інвестиційної підтримки, так і стабілізаційних заходів. Це дало швидше подолати наслідки світової економічної кризи у 2008 році. До категорії країн інтеграторів "1000" та вище потрапили Китай,

Канада, Німеччина, Британія, Мексика, Франція, Японія, Польща, США. Взаємодія в цих країн носить координуючий та системоутворюючий характер, країни мають панівне становище у розпорядженні акумульованими ресурсами в рамках сформованих інституцій, це дозволило в період світової економічної кризи утримати макроекономічні показники майже незмінними. Загалом динаміка інтегрального показника індексу дисипативної економічної рівноваги ринків товарів та послуг серед аналізованих країн за 2007—2017 рр. представлена на рисунку 4.

ВИСНОВКИ

Отже, в процесі розрахунку привабливості національних ринків товарів та послуг для діяльності корпорацій за 2007—2015 рр. було виявлено результати які характеризують новизною. По-перше, не тільки національні ринки товарів та послуг, що мають величезний економічний масштаб діяльності можуть ефективно взаємодіяти в системі світогосподарських відносин, це наочно демонструють такі країни, як Польща, Армения та Сінгапур. Завдяки високому рівню ефективності взаємодії в площині міжнародних фінансових організацій, транснаціональних корпорацій та регіональної інтеграції, в періоди негативних флуктуацій економічної системи ці локації забезпечують собі стабільний розвиток і економічну рівновагу, тим самим дозволяючи корпораціям, які діють на цих локаціях мати більш високу рентабельність. По-друге, теоретичні опрацювання, що акцентують увагу на значенні розміру ринків товарів та послуг в міжнародних координатах забезпечення економічної рівноваги як виявило авторське дослідження не спрацьовують. Наприклад, Росія, не дивлячись на величезні розміри, природні ресурси, має досить слабкі показники дисипативної економічної рівноваги, що досить сильно впливає на результативність діяльності корпорацій на цій локації. По-третє, інтеграція країни в інституційну систему економіки є необхідною умовою існування, а не підступами геоекономічної боротьби, тому, так як забезпечує більш сприятливі умови для діяльності корпорацій. Як свідчить приклад Росії, міжнародна ізоляція на сьогодні може принести збитки національному ринку товарів та послуг не менше ніж природна катастрофа, а тому виявлення базових сценаріїв розвитку новітньої системи взаємодії суб'єктів забезпечення економічної рівноваги та розробка стратегії інтеграції України до інституційної системи економіки є необхідною умовою

формування сприятливої середовища діяльності корпорацій.

Література:

1. Сазонець І.Л. Інноваційні методи управління діяльністю підприємств в умовах інформаційної економіки // Економіка та держава. — 2018. — № 5. — С. 10—13.

2. Інформаційна довідка щодо історії співпраці з Міжнародним валютним фондом [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=385387

3. Мартинюк В.П. Оцінка стану національної економіки на основі інтегрального показника економічної безпеки держави [Електронний ресурс] / В.П. Мартинюк // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. — 2013. — № 25 (1). — С. 179—187.

4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org>

5. Світовий банк (World Bank Open Data) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://data.worldbank.org/>

6. ASEAN Basic Documents [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.asean.org/asean/aseansecretariat/basicdocuments>

7. Mexico Overview — World Bank [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.worldbank.org/en/country/mexico/overview>

8. Statistics of UNCTAD [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://unctad.org/en/Pages/DIAE/FDI%20Statistics/WorldInvestmentReport!\(WIR\)AnnexTables.aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/FDI%20Statistics/WorldInvestmentReport!(WIR)AnnexTables.aspx)

9. The Central Intelligence Agency [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the!world!factbook/appendix/appendix!d.html>

10. The IMF at a Glance [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/about.htm>

11. World Development Indicators, Argentina [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://data.worldbank.org/country/argentina#cp_wdi

References:

1. Sazonets', I. L. (2018), Innovatsijni metody upravlinnia diial'nistiu pidpriemstv v umovakh informatsijnoi ekonomiky. Ekonomika ta derzhava, vol. 5, pp. 10—13.

2. Ministry of Finance of Ukraine (2017), "Informational reference on the history of cooperation with the International Monetary Fund ", available at: <http://www.minfin.gov.ua/>

[control/publish/article/main?art_id=385387](http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=385387) (Accessed 15 Feb 2017).

3. Martyniuk, V.P. (2013), "Assessment of the national economy based on the integral index of economic security", Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemnytstvo, vol. 25 (1), pp. 179—187.

4. IMF (2017), available at: <http://www.imf.org/> (Accessed 15 Feb 2017).

5. The World Bank (2017), "Open Data", available at: <http://data.worldbank.org/> (Accessed 15 Feb 2017).

6. ASEAN (2017), "Basic Documents", available at: <http://www.asean.org/asean/aseansecretariat/basicdocuments> (Accessed 15 Feb 2017).

7. The World Bank (2017), "Mexico Overview", available at: <http://www.worldbank.org/en/country/mexico/overview> (Accessed 15 Feb 2017).

8. UNCTAD (2017), "Statistics", available at: [http://unctad.org/en/Pages/DIAE/FDI%20Statistics/WorldInvestmentReport!\(WIR\)AnnexTables.aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/FDI%20Statistics/WorldInvestmentReport!(WIR)AnnexTables.aspx) (Accessed 15 Feb 2017).

9. The Central Intelligence Agency (2017), available at: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the!world!factbook/appendix/appendix!d.html> (Accessed 15 Feb 2017).

10. IMF (2017), "The IMF at a Glance", available at: <http://www.imf.org/external/about.htm> (Accessed 15 Feb 2017).

11. The World Bank (2017), "World Development Indicators, Argentina", available at: http://data.worldbank.org/country/argentina#cp_wdi (Accessed 15 Feb 2017).

Стаття надійшла до редакції 26.07.2018 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІКИ

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73